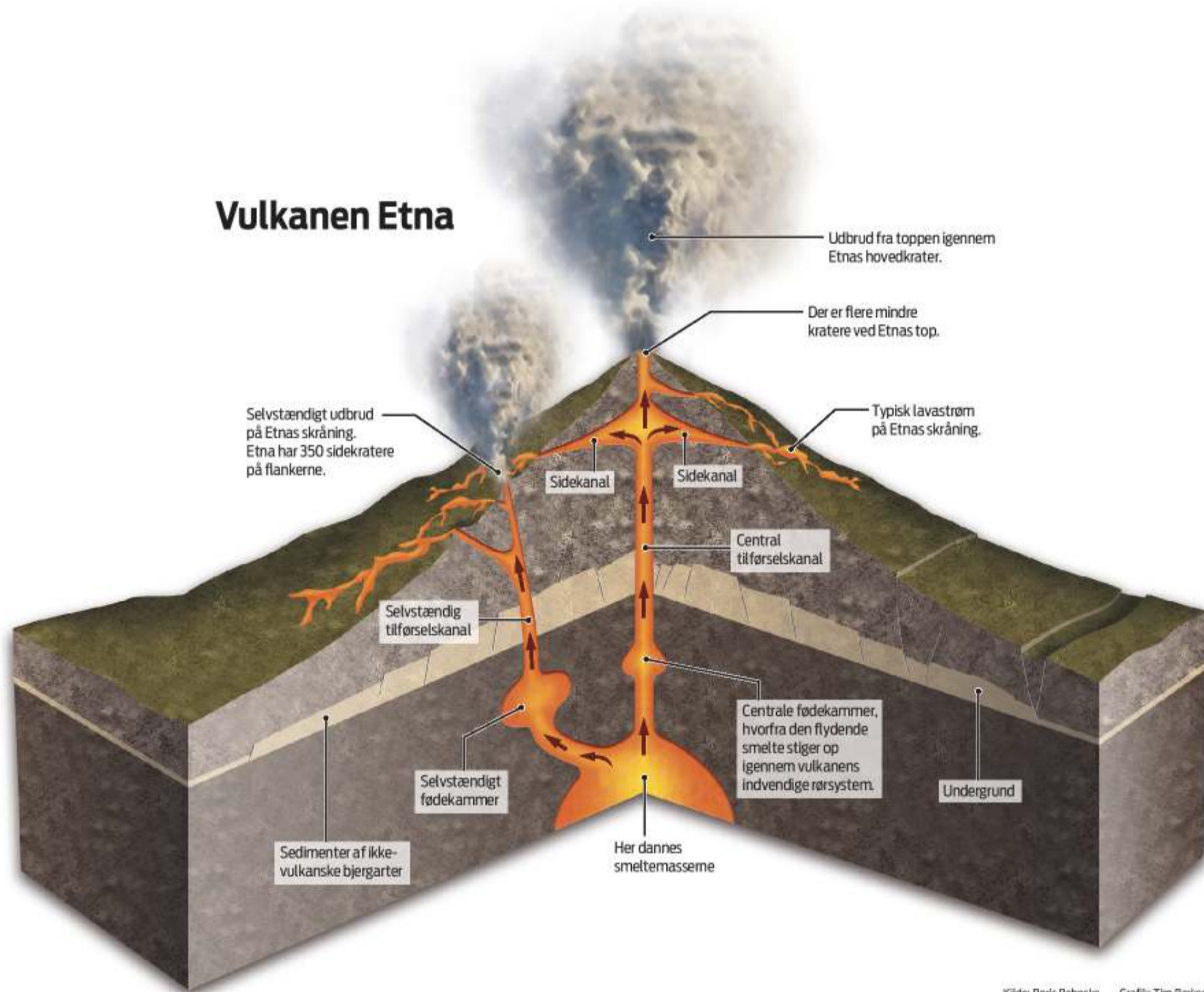

Fotos af Etna taget inden for de seneste uger. Til venstre lavastrømme ved aftenstide. Til højre kraftig gas fra et af vulkanens fire topkratere.

Fotos: Boris Behncke/Roberto-Schillaci

Vulkanen Etna

Kilde: Boris Behncke Grafic: Tim Barker

ningszone, hvor en plade skubbes ned og ind under en anden.

»Det ser ud til, at der kan være tale om, at den fra syd underskydende afrikanske plade, delvis knækker sig løs og omsmeltes og blandes op med den hovedtype af magma, der kommer ud igennem Etnas kratere og danner et selvstændigt fødekammer på vulkanen skråning.« (se grafikken).

Etna er sin egen

Også uden forskning antyder, at Etna er en helt særlig vulkan med sin egen karakteristik.

»I analyser af Etnas udbrudsprodukter, kan vi tolke, at Etna gentagne gange har skiftet udbrudsform fra dels mere bløde udbrud, hvor lavaen løb stille og roligt ned ad flanken, for så til andre tider at få mere eksplosive udbrud. Rytmen er dog noget, der ændrer sig langsomt i løbet af årtusinder. I år 1500 f.Kr. kan vi læse af udbrudsprodukterne, at Etna havde et ekstremt kraftigt udbrud, så vi ved ikke rigtigt, hvad vulkanen kan finde på af overraskelser i fremtiden,« forklarer Boris Behncke.

Nogle vulkanologer har henvist til, at Etna er blevet endnu mere aktiv siden 1970'erne. Kan det være et tegn på vulkanens ændrede udbrudsrytme, og hvad med den nævnte udbrudsrytme? Vil den også fortsætte?

»Det er svært at sige, men det ser ud, som om der i øjeblikket presses ny frisk smeltet magma op nedefra, og vi får muligvis et flankeudbrud på siden af vulkanen som i 1669, hvor lavaen brød frem på skråningen midtvejs oppe på sydsiden af vulkanen,« siger Boris Behncke.

Sideudbrud er farlige

Etna har fire kratere i toppen, hvorigennem de fleste kraftigere udbrud finder sted, når gasserne i smelten har kraft til at hæve den op i toppen af vulkanen. Desuden sker der mange mindre sideudbrud på vulkanens skråninger, hvorfra lavaen kan flyde med en fart af ca. 25-30 meter i timen. Etna har 350 såkaldte sidekratere, også kaldet "Etnas unger". De dannes kun en gang og lukker sig. Næste gang lavaen vil ud af siden af Etna, åbner der sig et nyt sidekrater. Selv om lavaen strømmer langsomt, kan et kraftigt

» Etna er en bid af alle tre vulkantyper på en gang.

Boris Behncke
Vulkanolog i Catania

sideudbrud skabe store problemer, for lavaen kan både strømme ud over byer, vinmarker, frugtplantager og andre steder, hvor mennesker bor.

»Et kommende kraftigt lavaudbrud på Etnas flanke bliver nok ikke så eksplosivt, men kommer det, er det ikke så godt, hvis lavaen sætter kursen imod en af de større byer i nærheden. Det skete i 1669, hvor dele af Catania blev oversvømmet af lava, som flød ud i havet. Etnas rygte som en "venlig vulkan" vil ikke nødvendigvis holde stik i fremtiden, men vi taler ikke om forandringer fra i dag til morgen, men igennem årtusinder. 20.000 år måske,« mener Boris Behncke.

Han understreger, at Etna trods sine talrige udbrud næsten ikke har slået mennesker ihjel.

»Etna bør betragtes med respekt, men når det er sagt, så har Etna faktisk ikke så mange menneskeliv på samvittigheden set gennem historien. Vi har knapt 100 på listen over døde, men det er ofte folk, der har bevæget sig for nær vulkanen og dens glødende lavastrømme. Der står fejlagtigt skrevet i mange bøger, at tusinder omkom i 1669. Det passer ikke. De blev dræbt ved et jordskælv i 1693,« siger Boris Behncke.